

Világszemle

★

Hány új előfizetőt szerzett lapunknak ?

★

Az olasz félsziget csizmához hasonlít és még a jó csizmának is lehet az a rossz tulajdonsága, hogy szorít. Csak, aki csizmát hord, értékelheti igazában a jól kitaposott csizma előnyeit. Az olasz politika meglehetősen kitaposott utakon halad. Mindeddig tehát nem nagyon szorította a csizma. Béke idején „az európai egyensúly érdekében“ mindig a kontinens nagyhatalmi csoportjához (francia és angolelleses) tartozott. Így volt ez az első világháború előtt. És a második világháború előtti békekorszak ugyan csak ebben a helyzetben találta Olaszországot. Az 1914-es esztendő a központi hatalmak csoportjában találja és az 1939-es esztendő meg sem lepődött azon, hogy Olaszország a tengely tagja. Eddig a csizmával nem volt semmi hiba. Kitért a háború és Olaszország, akárcsak 1914-ben, semleges maradt. Közeledik azonban az idő, amikor ki kell lépni — és most kezd a csizma szorítani.

Az Appenin félszigeten mindenről beszélnek, csak a csizma szorításáról nem. Olaszország — és ez a kijelentés valamilyen formában naponta felhangzik — nem fogja tűrni, hogy Oroszország megvesse lábát a Balkánon. Beszélnek azután a Földközi tengerről, a Közelkeletről, Magyarországról, Jugoszláviáról, Bulgáriáról, Romániáról, de nem beszélnek a szövetségesekről és hallgatnak Németországról, arról, ami nyomja őket. Olaszország nagyhatalom a Balkán felé, nagyhatalom Magyarországra felé, de nagyon is kishatalom az angolok és franciák felé.

A Földközi tengert, melyben az olasz „élettér“ terül el, kele-

ten és nyugaton úgy el lehet zárni, hogy azon egy moszkitó sem repülhet át, de már Málta szigete is olyan kellemetlen szomszéd-ság, hogy az olasz csizmában, ha nyugat felé kell politikai táncot lejteni, csak roppant óvatosan és csak nagyon aprókat lehet lépdegélni. De szűk is az a csizma! Ha a Szezei csatornát elzárják, vége az afrikai gyarmatoknak, ha a Gibraltárra teszik rá a lakatot, vége van a most virágzó tengerészetnek, ha Málta is működésbe kezd, hát az egész Appenin félszigetnek befellegzett. Ilyen körülmények között érthető, hogy miért olyan az olasz politika, amilyen. Most már csak az a kérdés, meddig tud Olaszország semleges maradni?

Az olaszok eltűrik, hogy minden kikötőjükben angol megbí-zottak ülnek, akik ellenőrzik a hajó- és teherforgalmat. Hajóikat átvizsgálják az angolok és az olaszok mindehhez jó képet vágnak. Nem mondom, hogy az olaszok szívesen engedelmeskednek az angoloknak. Mussoliniék minden bizonytalansággal nagyobb örömmel lát-nak a spanyolokat Gibraltár sziklái között, de amíg az angolok Gibraltárt, Máltát, Szezezt uralják, addig az olasz csizmában nem lehet másként menetelni. A többi, ami az olaszoknál a világpoli-tikát illetően történik, csak a való tényállás leplezése, vagy sok-sok beszéd, hogy a csizmaszorításról hallgatni lehessen.

Nem lehet azonban elhallgatni azt, hogy adódhat alkalom a csizma bővítésére is. A jelen pillanatban azonban a kialakulat-lan erőviszonyok és háborús esélyek miatt komoly formában erre még nem igen nyílik lehetőség. Ott, ahol a kockázat nagy, ahol a nyereség és a veszteség eshetőségei egyformák, egész biztosan nem kerül sor nagyobb jelentőségű csizmatágításra. A római far-kas tején nevelkedett feketeingesek csak biztosra mennek. A csizma csak akkor rúghat, ha nagyhatalmi mivoltának érvényt is tud szerezni. ~~...~~

A semleges államok semlegességi politikája talán akkor lenne a legeredményesebb, ha a hadviselő államokkal megszakítanának minden összeköttetést. Egy ilyen politika keresztülvitele azonban — és ezzel mindenki tisztában van — lehetetlen. Még akkor is, ha a világ összes semleges állama véd- és dacsövetséget kötne. Mert mi történne végeredményben? Az, hogy a semlegesek szövetsége háborúba keveredne valamelyik háborús féllel, talán mindkettővel. A semlegesség ma, az április 9-iki események után nagyon kétes értékűvé vált. A szövetségesek és Németország há-borúznak. A Siegfried és Maginot vonalak azonban lehetetlenné teszik a tényleges háborúzást. Köröskörül, mindenfelé semlegesek.

Németország megszállja Dániát és Norvégiát is szeretné — legalább a háború idejére katonai kormányzata alatt tartani. Míg Dániában az események a németek tervei szerint símán zajlottak le, addig Norvégiában ezidőszerint még bizonytalanok a kilátá-sok. De bármilyen is a helyzet — gondolom, a szövetségesek részére a németek ezen vezércsele nem jelent meglepetést. Sőt, azt

hiszem, nem is fognak — még a Népszövetségnél sem — a németek ellen tiltakozni. A németek, mármint a hitleri Németország, úgyszólván az anyatejjel, melyet a szövetségesek emlőiből szoptott, szívta magába ezt a hatásos, eredményre vezető módszert. A náci sakkgárda a Rajna megszállásával próbálta ki ezt a lépést az európai sakkmezőkön. És a lépés nagyszerűen bevált. De bevált Ausztriában és bevált Csehszlovákiában is. Pedig ez a mező akkoriban francia, csehszlovák és orosz figurák kereszttüzében állott és csak a tisztességben megőszült, esernyős Chamberlainnek, a nagy játszmacs nagy tudorának sikerült olyan húzást felfedeznie, mely a már felcseperedett sakk mestereknek biztosította a játszmacsát. A legújabb sakk-szakirodalomban müncheni látgylépésnek nevezték el a játszmacsának ezt a fordulatót.

A hiba csak ott van, hogy akármelyik oldalról is várnak a semlegesek segítséget, helyzetük mindenféleképpen gyalázatos. Nagy a gyanúm és ebben a gyanúban sokan támogatnak engem, hogy a háborús államok politikusai és hadvezérei idegen földön szeretnék megmutatni hadseregük roppant vitézségét a bámuló világnak. Ma nem az a semlegesség, ami valamikor volt, a jómód lehetősége, a sértetlenség biztonsága, az okosság kivonata. Dehogy. Ma a semlegesség az államfőtől az utolsó polgárig gondot jelent. Szinte rosszabb a helyzetük, mint a hadviselő feleknek. Egyrészt megnövekednek a hadikiadások, másrészt csökkennek — főleg a tömegek részére a jövedelmek. A bizonytalan holnap ráfekszik az emberek lelkületére és máról-holnapra — Dánia és Norvégia példája mutatja — az ország harctérré válhat. De milyen harctérré? A három háborús állam kíméli egymás városait és polgári lakosságának életét, de bizony könyörtelen bombaesőt fog hullatni a semlegesek városaira, ha azok háborúba sodródónak.

Anglia északon fogantatosított intézkedéseire a németek Dánia és Norvégia katonai megszállásával válaszoltak. Ki sértette meg a semlegességet? Mindkettő. De talán Anglia egy kicsit meg is előzte Németországot. A semlegesség különben is nagyon kétesértékűvé vált. A nagyhatalmi érdekek összeütközésében elkerül-

hetetlen a semleges kisállamok felmorzsolódása. A helyzet — ahogy ez az első pillanatban látszik — az, hogy az angolok kikényszerítették a németeknek ezt a lépését és a németek fájó szívvel bár, de megtették. Ha sikerül megtartani az északiak semlegességét és békés úton biztosítani a vasérc-utánpótlást, a nácik semmiesetre sem gondoltak volna erre az elkeseredett lépésre. A vállalkozás meglehetősen veszélyes. A front ugyanis kiszélesedik és olyan hosszú szakaszon tartani az arcvonalat, mint amilyen a norvég partvonal, még hozzá ellenséges lakossággal a háta megett, egyetlen hadseregnek sem a legkellemebb.

Az angolok számításának első része bevált, De csak az első rész. Mert London körülbelül így képzelte el: ha sikerül Németországot északról zár alá venni és meggátolni a vasszállítmányokat, az ország gazdaságilag összeomlik; ha Németország az északi blokádra fegyverrel válaszol, azaz bekövetkezik az, ami be is következett, sokkal nagyobb támadási felületet nyújt az ellenségnek, mint eddig, stratégiailag kedvezőtlenebb helyzetbe kerül és lehetőség nyílik arra, hogy katonailag alul marad. Tulajdonképen tehát mind a kettő német vereséggel járna.

A terv első része bevált. Németország a fegyverhez nyúlt. A kérdés most az, hamarosan be tud-e rendezkedni Norvégiában és meg tudja-e vetni ott is biztosan a lábát.

Az új északi vállalkozással kérdésessé vált Belgium és Hollandia sorsa is. Ha már a semlegesek és semlegesség likvidálásáról van szó, sorra kell, hogy kerüljön ez a két semleges ország is. Külszínre Németország szegte meg legkézzelfoghatóbban a semlegességet. Ennek hangoztatásával a szövetségesek majd valószínűen jogot formálnak arra, hogy a Németalföldet megszállják, ha ugyan Belgium és Hollandia „saját jószántából“ nem helyezi magát a szövetségesek „védnöksége“ alá.

1940. április 10.

Révész Illás

Figyelő

A vojvodinai dolgozó nők egészségügyi helyzete a gyárparban

Az elmúlt világháborút követő évek gyorsított gazdasági életüteme a gyárpar bizonyos mértékű kifejlődéséi eredményezte a Vojvodinában is. Ezzel a fejlődéssel egyre nőtt a gyárparban foglalkoztatott női munkaerők száma. Új, számottevő és eddig ismeretlen gazdasági réteggel bővült így ki a vojvodinai dolgozó nők társadalma, amely addig jóformán csak a mezőgazdasági és csclédi élet terén érvényesülhetett. A gyárak megjelenéséig, mint kereseti forrás, mint elhelyezkedési lehetőség, úgyszólván csak ez